

ÕIETOLMUKALENDER AITAB ALLERGIKUID

EESTI LÕODUS

Populaarteaduslik ajakiri. Ilmunud 1933. aastast. 6,90 €

Mai-juuni
3/2026

AVASTA EESTIMAAD

puisniidud ja teised
loodusväärtused

TEETEOD JA VÕÖRNÄLKJAD

võõrliikidega on
võimalik hakkama
saada

TÕSTAMAA

kihelkond
Liivi lahe
rannal

JÄNESED JA TA SÕBRAD

Eesti imetajatel on
oma levikuatlas

2 TOIMETAJA VEERG:
PIRET PAPPEL

3 SÕNUMID

8 SEIK: Metsavendade fotodest nähtub huvi looduse vastu.
JUHAN PÜTTSEPP

10 PUISNIITUDE MITMEKESISUS

12 LOODUSKAITSEKUU:
Puisniite avastades REET VAIKSALU meenutab kokkuvõtvalt põhjusi, miks puisniidud on väärtuslikud ja miks seal tasub käia

14 EESTI IMETAJATE LEVIKUATLAS

18 IMETAJATE ATLAS: Uus Eesti imetajate levikuatlas: püsijad, uustulnukad ja kadujad. UUDO TIMM annab ülevaate atlase koostamise ajaloo ja põhilistest tulemustest

22 2026. AASTA SAMMAL – HARILIK VESISAMMAL

24 ÕIETOLM ÕHUS: Kui kevad toob peale õite tervisemured ELEN HAASMAA ja kaasautorid kirjeldavad uut õietolmukalendrit ja nüüdseid aastaajalisi muutusi

28 AASTA LINNU TÖÖJUHEND:

Aita piiritajat pesakastiga MARKO MÄGI soovib teha piiritajale pesaõhnsust meenutava pesakasti

30 TEGUTSE TEADLIKULT:

Salapärased võõrnälgjate rajad Eesti aedades MARTIN TIKK jagab mitmelt asjatundjalt kogutud soovitusi, kuidas teetigudega toime tulla

34 AASTA LOOM:

Siili kuvand rahvapärimeses MALL HIEMÄE tutvustab peamiselt looma- ja seletusmuistendeid, millest leiab vanapärasteid teadmisi siilide eluolust ja õnnetoovast mõjust

38 VÕÖRLIIK: Rändvähk Peipsi järves. Kas probleem või kasutamata loodusvara?

PAUL TEESALU ja kaasautorid kirjeldavad lüljalgset, kes on Peipsi põhjaelustikku viimastel aastakümnetel tugevasti muutnud

40 TÖÖJUHEND:

Koordinaadid ja käigurajad

18

Foto: Remo Savisaar

46

Foto: Lauri Kulpsoo

64

Foto: Arne Adler

TOOMAS KUKK ja OTT LUUK aitavad loodusvaatlejal orienteeruda koordinaatide ja teejälgedes mitmekesisuses

42 SADA RIDA EESTI LOODUSEST: Kui palju loodust ja looduse kaitset on piisav? JÜRI KALJUNDI

44 POSTER: Eesti Looduse mulluse fotovõistluse taimefotode peaaühind; RIINA SEPP

46 INTERVJUU: ANDREI MILJUTIN: Teaduslik illustratsioon on nagu tõlge. Näriliste uurija, TÜ loodusmuuseumi kuraatori ANDREI MILJUTINIGA on vestelnud PIRET PAPPEL

52 EESTI KIHELKONNAD: Poolsaarekihelkond Tõstamaa

60 AASTA PUU: Eesti jämedaimad ja kõrgeimad haavapuud HENDRIK RELVE on vaadanud üle meie suurimad haavapuud: koguni viis Nigula haaba osutus kõrgemaks kui 41 meetrit

64 RAJAKAAMERA: PUNARINDADE TILLUKE KODU ARNE ADER jäädvustas

punarindade pereelu ja noorlindude kodust lahkumist mullu maikuus

66 RAAMATUD

68 IN MEMORIAM: HILLAR MÜÜR, JÜRI RAUK, REIN RÖÖM, RAIVO MÄND

70 LIHTNE KÜSIDA

71 RISTSÕNA

72 SÜNNIPÄEVAD

ESIKAANEL: halljõnes

Kaanefoto: Kalmer Lehepuu

AVASTA JA JÄÄDVUSTA!

Mais tähistatava looduskaitsekuu eesmärk on edendada looduskaitset. Põhi-teema erineb aastati, tänava soovitatavad korraldajad avastada Eestimaad.

Midagi märgata ja avastada võib igal pool. Tingimata ei pea sõitma autoga riigi teise otsa. Selle asemel saab igal hommikul avastada seda, milline on ilm akna taga ja kuidas reageerivad sellele meile tuttavad elusolendid.

Kui huvipakkuva objektini jõuda on keeruline, saab avastusmomenti kogeda asjatundlikku teksti lugedes. Just sellised lood on Eesti kõrgeimate haabadega. Hiljuti lipsas uudistest läbi, et Nigula looduskaitsealal kasvav

45,5-meetrine harilik haab on kõrguse poolest nii Eesti kui ka Euroopa haavapuude rekordiomanik. Hendrik Relve kirjutab selles numbris haavapuude kõrgusrekordite otsinguist põhjalikumalt. Hoiatame, et hii-gelhaabu ümbritseb raske maastik, puid võiks käia vaatamas matkajuhi saatel.

Mõnusam lugu on puisniitudega. Need meie looduse pärlid on eriti kenad kevadisel ajal ja nüüd on kümnekond puisniitu saanud ka harivad infotahvlid. Soovitame seal käia ja kui midagi huvitavat näete, siis sellest ka pilti teha. Eesti Looduse toimetusele võib julgelt saate tähelepanekuid looduse kohta, olgu siis teile tundmatu liigi või hoopistükis mõne tavalise liigi ebatavalise välimuse kohta.

Endiselt on meile väga tähtis Eesti loodusfotograafia hea käekäik, ajakirja kaant ja sisu illustreerivad eelkõige Eesti loodusfotograafide pildid. Visuaalselt võluvad fotod on oodatud Eesti Looduse fotovõistlusele; tänavune on juba 27.

Kui fotovõistlusega alustasime, oli digikaamerate müük tõusuteel. Nüüd sunnib tehisaru ülikiire areng tõsiselt mõtlema, kuidas tõde dokumenteerida ja talletada. Üks fotograafia esmaülesandeid on olla inimese mälu abimees. Psühholoogide kinnitusele võib foto ja video töötlus tehisintellekti abil – näiteks soovimatu objekti kustutamine, mida saab teha tavalise nutitelefoni abil – inimese mälestusi moonutada. Hoidkem pärandniidul või laanemetsas tehtud foto originaal alati alles, selle väärtus on juba lähitulevikus hindamatu, nii ajaloolastele kui ka meile endile.

Foto: erakogu

Piret Pappel

EESTI LOODUS

77. aastakäik Nr 3, mai-juuni 2026

Toimetuse aadress:
Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post eestiloodus@loodusajakiri.ee

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
toomas.kukk@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Piret Pappel**
piret.pappel@loodusajakiri.ee

Keeletoimetaja **Monika Salo**
monika.salo@loodusajakiri.ee

Kujundaja **Raul Kask**
raul@ww.ee

Teabegraafika: **Andrei Kupjanski**

Makett: **Martin Mileiko** (Profimeedia)

Toimetuskolleegium:
Tiit Hennoste, Jüri Kaljundi, Toomas Kukk, Marju Kõivupuu, Ott Luuk, Lauri Mällo, Arko Olesk, Taavi Pae, Janika Ruusmaa, Irja Saar, Jaanus Terasmaa, Angelika Verš

Väljaandja: **MTÜ Loodusajakiri**

Rävala pst 10, 15042 Tallinn
www.loodusajakiri.ee
www.facebook.com/eestiloodus

Tegevtoimetaja **Katre Palo**
610 4105, loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Reklaam: **Riho Kinks**
508 6690, riho.kinks@loodusajakiri.ee

Tellimine:
tellimine.ee/loodusajakirjad
666 2233, tellimine@ohtulehtkirjastus.ee

Tellimine välismaale:
www.ke.ee, info@ke.ee

Loe veebist:
Eesti Looduse värsked artiklid leiab ka veebist www.eestiloodus.ee

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2026

Ajakiri ilmub keskkonnainvesteeringute keskuse rahastusel

Trükitud trükikojas Printall

Trükitoode
4041 0820

ISSN 0131-5862 (trükis)
ISSN 2228-3692 (võrguväljaanne)